

1437 a 1447 obč. zák. nebyla jedna strana obohacena na úkor strany druhé. To zásadně uznává i žalobce, neboť žaluje, jak tvrdí, z důvodu obohacení. Poněvadž smlouva kompenzační, ať se již pokládá za smlouvu svého druhu nebo podle okolností za smlouvu kupní nebo směnnou (§ 1055 obč. zák.), jest smlouvou jedinou a sluší ji posuzovati jako celek, byla by žalovaná strana povinna vrátiti látky, plátno a krejčovské přípravy a žalobce dodané již uhlí a obdrženou úplatu. Než zboží jest již dávno spotřebováno a uhlí jest již dále prodáno a také hospodářské poměry od doby plnění se změnily, takže nynější cena zboží a uhlí jest jiná, než byla v době plnění. Aby tedy nastalo spravedlivé vyrovnání majetkových přesunů, nestačilo by vrácení stejného množství zastupitelných věcí téhož druhu, nýbrž musil by žalobce kromě úplaty, kterou obdržel v penězích, vydati výtěžek, jehož docílil dalším prodejem uhlí jemu již dodaného, a naproti tomu by musila žalovaná společnost nahraditi hodnotu, kterou mělo kompenzační zboží dodané osazenstvu v době jeho spotřebování (stejně rozhodnutí nejvyššího soudu uveřejněné ve sb. n. s. pod čís. 5668). Jen kdyby takto pro žalobce něčeho vybylo, mohl by žalobce žádati vydání tohoto přebytku jako nedůvodného obohacení. Než vydání takovéhoho pravého obohacení žalobce se nedomáhá, nýbrž žádá, by mu vyplaceno bylo v penězích, co mu nebylo splněno v uhlí, na základě klíče sjednaného nicotnou smlouvou, a domáhá se tedy toho, by této nicotné smlouvě poskytnuta byla soudní ochrana v té formě, že pro výpočet obohacení žalované strany vzaly by se za základ ceny onoho zákonem zapovězeného obchodu a aby tím vlastně oklikou (viz sb. n. s. čís. 4750) žalovaná strana byla přinucena plniti nároky v onom nedovoleném činu založené. Jelikož však žalobce ani netvrdil, že žalovaná jest obohacena, i kdyby se za základ vzala legální cena dodaného kompenzačního zboží, totiž výrobní náklad se ziskem občanským, ba ani neprohlásil, že výtěžek za uhlí jemu již dodané chce vrátiti, nýbrž domáhá se, jak dolíčeno, něčeho, co zákon právě nedovoluje, není žaloba důvodem po právu a měla tudíž býti zamítnuta přes to, že žalobce označuje žalobní nárok jako nárok z obohacení.

Čís. 6919.

Namítáno-li včas, že žiro žalobní směnky stálo se jen na oko, by směnka mohla býti zažalována na jméno žalobkyně a žalovaná připravena byla o námitku, že směnečná pohledávka vzhledem na ustanovení Šu 47 vyr. ř. jest neplatnou, jest v tom obsažena také námitka, že žalobkyně znala případnou neplatnost směnky. Pokud dlužno v obsahu a provedení námitek spatřovati uplatnění námítky nedovolené výhody podle Šu 47 vyr. ř. ohledně celého směnečného dluhu.

(Rozh. ze dne 22. března 1927, Rv I 2050/26.)

Žalovaná firma podepsala firmě Bratří R. směnečný akcept na 142.000 Kč a 6.000 Kč, následkem čehož firma Bratří R. hlasovala pro

vyrovnání firmy Bratří S. Firma Bratří R. indosovala směnky na městskou spořitelnu, jež je proti žalované firmě zažalovala. Žalovaná namítla, že žalobní směnka znějící na 142.000 Kč není vlastnictvím žalující strany, nýbrž firmy Bratří R., která je podepsána na směnce té jako vydatelka a indosantka. Indosace stala se prý pouze na oko a k tomu účelu, aby mohla býti směnka zažalována jménem žalující strany a aby žalovaná strana byla zbavena námitek příslušejících jí proti firmě Bratří R. Ohledně směnky 6000 Kč pak namítla, že zanikla ob solutionem. Procesní soud první stolice směnečný platební příkaz ohledně obou směnek zrušil. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Žalobkyně napadá rozsudek odvolacího soudu z dovolacího důvodu podle §u 503 čís. 4 c. ř. s. Tento dovolací důvod provádí v ten smysl, že je pochybeno míti za to, že námitka neplatnosti směnečné pohledávky, námitka, kterou nyní nižší soudy považovaly za opodstatněnou a důsledkem níž zrušen byl směnečný platební rozkaz ze dne 26. února 1926, byla uplatněna včas, t. j. v neprodlužitelné lhůtě §u 557 c. ř. s. Dovolatelka odvolává se v té příčině na ustanovení čl. 82 směn. ř. a §u 557 c. ř. s. a vyvozuje z těchto ustanovení, že se v souzeném případě nejedná o námitku ze směnečného práva, nýbrž o námitku, čelící proti majitelce směnky a že proto žalovaná měla též uplatniti ve lhůtě §u 557 c. ř. s. všechny ony skutkové okolnosti, které vylučují uplatnění směnečného nároku proti žalobkyni. Chtěla-li tedy žalovaná z důvodu §u 47 vyr. ř. namítnouti neplatnost směnečné pohledávky proti žalobkyni, měla v námitkách uplatniti všechny ony okolnosti, jež jí opravňují tuto námitku objektivní povahy postrádající a o směnečný řád sám se neopírající právě proti žalobkyni uplatňovati, tedy též okolnost, že žalobkyně zvěděla o způsobu vzniku směnečné pohledávky. V námitce, že žíro stalo se toliko na oko, je prý jen námitka, že žalobkyně nestala se vlastnící směnky, nikoli však námitka obmyslnosti (exceptio doli). Námitka žíra na oko vylučuje naopak tuto námitku, neboť, mohla-li nebo chtěla-li žalovaná obviňovati žalobkyni z vědomosti o vzniku zažalované směnky, neměla zapotřebí, by uplatňovala námitku žíra na oko, které ani soud nevzal za prokázané, mohla totiž tím spíše užiti a užila též přímo námitky exceptio doli, poněvadž tvrdila a namítala neplatnost směnečných pohledávek. Dovolací soud nemůže s těmito vývody souhlasiti. Plyne sice z ustanovení §§ 559, 552 druhý a třetí odstavec c. ř. s. úplně jasně, že toliko námitky podané v propadné lhůtě §u 557 c. ř. s. mohou a smějí tvořiti předmět ústního jednání. Nelze však přehlédnouti, že žalovaná včas namítala, že žíro žalobní směnky 142.000 Kč je toliko na oko, že se stalo jen proto, by směnka mohla býti zažalována na jméno žalobkyně a žalovaná připravena byla o námitky ze směnky, totiž o námitku, že směneční pohledávka vzhledem na ustanovení §u 47 vyr. ř. je neplatnou. V této námitce není toliko tvrzení, že

žalobkyně nestala se vlastníci směnky, nýbrž zároveň i výtkou, že směnku přijala a zažalovala, by tím chránila skutečného majitele směnky proti hrozící námitce neplatnosti směnečné pohledávky, tedy také výtkou, že znala hrozící námitku neplatnosti směnky, tudíž také způsob jejího vzniku. Ostatně stačí skutečnost, že žalovaná včas namítala neplatnost směnky podle §u 47 vyr. ř. a to jak ohledně věcného odůvodnění, tak i ohledně právního provedení této námítky, a není třeba dále rozebírat, že doplňky a opravy námítky této, také jednotlivosti přednesené dle přednesu žalobkyně v jejím podání na námítky k důkazu obmyslnosti při ústním jednání, nelze považovati za nové samostatné námítky. Žiro na oko a obmyslnost netvoří také podstatu přednesené námítky, týkají se spíše toliko otázky, zda tato včas podaná věcná námitka mohla by též býti uplatňována oproti žalobkyni. Z okolnosti, že žalovaná v námítkách proti platebnímu příkazu vztahovala námitku neplatnosti směnečného závazku jen na směnku na 142.000 Kč, kdežto ohledně směnky na 6.000 Kč namítala pouze zánik závazku ob solutionem, odvozuje žalobkyně, že námitka neplatnosti směnečného závazku vznesená za sporu také ohledně této směnky, byla uplatněna opožděně. Avšak neprávem. Podle §u 550 druhý odstavec c. ř. s. měla žalovaná své námítky proti platebnímu příkazu vznésti v neprodlužitelné lhůtě a nesměla proto námítky přednésti po uplynutí této lhůty, aniž uplatníti nové námítky kromě těch, jež jsou uplatněny v námítkách včas podaných. Nebylo jí však zabráněno, by až do konce jednání k provedení včas uplatněných námitek neuvedla nových skutečností a důkazů. Okolnost, že žalovaná v námítkách ohledně akceptu na 6.000 Kč vznesla námitku zániku závazku ob solutionem, měla by význam preklusivní pouze tehdy, kdyby také ohledně směnečného závazku, odpovídajícího tomuto akceptu, nebyla namítala neplatnost podle §u 47 vyr. ř. To však učinila, arcíť ne výslovným poukazem na akcept, avšak tím, že v námítkách proti platebnímu příkazu uplatnila nejen neplatnost směnečného závazku zahrnujícího 142.000 Kč, nýbrž výslovně namítala, že na žádost firmy Bratří R. odevzdala jí na místě zastaveného zboží krycí akcept ohledně 148.000 Kč, že poskytla tedy firmě Bratří R. ve vyrovnávacím řízení zvláštní výhodu, která byla podle §u 47 vyr. ř. neplatnou a opravňovala žalovanou, by krycí akcept žádala zpět. Ve skutečnosti namítala tedy žalovaná neplatnost celého směnečného závazku 148.000 Kč včas. Když za řízení svou další námitku, že směnečný závazek 6.000 Kč zanikl ob solutionem, vzala zpět a k důkazu neplatnosti směnečného závazku v úhrnné částce 148.000 Kč přednesla jen nové skutečnosti a důkazy, totiž skutečnost, že také směnka na 6.000 Kč tvoří část směnečného závazku, znějícího na 148.000 Kč a podle §u 47 vyr. ř. neplatného, nelze právem tvrditi, že neplatnost směnečného závazku plynoucího ze směnky na 6.000 Kč nenamítala včas. Nebylo proto nesprávným, když nižší soudy také směnečný platební příkaz, týkající se tohoto akceptu, vzhledem k §u 47 vyr. ř. zrušily.